

Wat willen kinderen weten over relaties en seksualiteit?

Onderzoek naar de vragen die kinderen van 8-12 jaar aan De Kindertelefoon stellen

Aanleiding

Rutgers en De Kindertelefoon werken samen om kinderen van 8-18 jaar te voorzien van informatie over relaties en seksualiteit. Over dit thema worden veel vragen gesteld aan De Kindertelefoon. Rutgers wilde weten welke vragen dat precies zijn, in het kader van de Week van de Lentekriebels, de nationale projectweek over seksualiteit voor het speciaal- en basisonderwijs. Daarom voerden Rutgers en De Kindertelefoon onderzoek uit onder de vrijwilligers van De Kindertelefoon. Het thema van de editie van 2019 is 'Ik wil het graag weten. Heb je me alles al verteld?' en is mede geïnspireerd op de resultaten van dit onderzoek.

Onderzoeksvraag

Hoofdvraag van het onderzoek was:

- Welke vragen over relaties en seksualiteit stellen kinderen aan De Kindertelefoon?

Onderzoeksmethode

Eerst hebben onderzoekers van Rutgers focusgroepen met vrijwilligers georganiseerd op de locaties van De Kindertelefoon. Vervolgens is er een online **vragenlijst** verspreid onder alle vrijwilligers van De Kindertelefoon. We vroegen hen welke vragen over seksualiteit ze krijgen van kinderen van **8-12 jaar**. In totaal vulden 49 vrijwilligers de vragenlijst in.

Onderzoeksuitkomsten

Kinderen van 8-12 jaar die met De Kindertelefoon bellen of chatten met een vraag over relaties en seksualiteit hebben vooral behoefte aan meer kennis over het onderwerp. Er is volgens vrijwilligers bij kinderen veel sprake van onzekerheid over zichzelf en het eigen lichaam en van angst om af te wijken van wat normaal is.

De vrijwilligers die de vragenlijst invulden, werden gevraagd om een lijst met thema's te rangschikken, van meest gevraagd door kinderen naar minst gevraagd (zie Tabel 1). Kijken we naar de top-3 thema's waar vragen over worden gesteld, dan staat het thema 'verliefdheid en verkering' met stip op één. Dit thema stond bij maar liefst acht op de tien respondenten in hun top-3. Op de tweede plek komt het thema 'vrijen/neuken', door de helft van de respondenten in de top-3 geplaatst. Op een gedeelde derde plek staan 'andere seksuele handelingen, zoals vingeren en pijpen', 'zelfbevrediging' en '(ontwikkeling van) het lichaam', die elk door ruim een derde van de respondenten in hun top-3 geplaatst.

Thema	% vrijwilligers dat thema in top-3 zet
Verliefdheid en verkering	81%
Vrijen/neuken	50%
Andere seksuele handelingen, zoals vingeren en pijpen	31%
Zelfbevrediging	31%
(Ontwikkeling van) het lichaam	31%
Zoenen	27%
Menstruatie	25%
Homo/lesbo/bi	13%
Ongewenste intimiteiten/aanranding/verkrachting	10%

Kijken we naar de specifieke vragen die kinderen stellen, dan zien we dat deze onder te verdelen zijn in drie categorieën, namelijk **'wat'-vragen**, **'hoe'-vragen** en vragen naar **wat normaal is** en wat niet.

Kijken we bijvoorbeeld naar vragen over **verliefdheid en verkering**, dan willen kinderen vooral weten hoe ze verkering moeten vragen, hoe ze kunnen weten of de ander hem/haar ook leuk vindt en wat ze moeten doen wanneer ze verliefd zijn.

Wat betreft **seksuele handelingen** (bij jezelf of bij een ander) willen veel kinderen weten wat seks, pijpen, vingeren, beffen en aftrekken precies is. Weten ze dit al, dan vragen ze hoe ze precies moeten zoenen, vrijen, pijpen, vingeren, beffen of aftrekken. Voor vrijen geldt dat soms gevraagd wordt wat een normale leeftijd is om voor het eerst seks te hebben of hoe je weet of je klaar bent voor seks. Sommige kinderen hebben hun ouders horen vrijen of rare geluiden horen maken in de slaapkamer en willen weten wat ze aan het doen zijn.

Bij het thema **menstruatie** komen met name 'wat' en 'hoe' vragen veel voor. Veel kinderen willen weten wat ongesteld zijn is. Ook komen er veel vragen van meisjes die voor het eerst ongesteld zijn geworden en zich afvragen 'wat nu?'. Soms weten meisjes niet wat er aan de hand is wanneer er ineens bloed in hun onderbroek zit. Soms wordt gevraagd hoe je een tampon gebruikt.

Op het gebied van **seksuele oriëntatie** zien we dat kinderen bezig zijn met het verkennen van hun eigen identiteit. Zo vragen veel kinderen zich af hoe je er zeker van kunt zijn of of je lesbisch of homoseksueel bent en wat je moet doen als je verliefd bent op iemand van hetzelfde geslacht. Ook vragen gerelateerd aan anderen komen veel voor, met name hoe je aan anderen vertelt dat je lesbisch of homoseksueel bent en hoe je omgaat met (negatieve) reacties vanuit de omgeving.

Kijkend naar vragen over het **lichaam**, dan zien we dat de meeste vragen te maken hebben met wat een normaal uiterlijk is, vaak vanuit de angst of onzekerheid dat hun eigen lichaam niet normaal is. Kinderen vragen veel naar de gemiddelde of normale grootte van de piemel en van borsten. Ook willen ze weten hoe normaal het is dat zij wel of juist niet lichamelijke veranderingen ondergaan, zoals het krijgen van borsten. Sowieso geven respondenten aan dat er veel sprake is van onzekerheid onder kinderen over zichzelf, over hun uiterlijk of over de veranderingen die gaande zijn in hun lichaam. Van jongens komt soms de vraag wat het witte spul is dat uit hun piemel komt.

Over **ongewenste intimiteiten** worden relatief weinig vragen gesteld. Sommige respondenten geven aan dat kinderen soms gewoon willen vertellen wat ze hebben meegemaakt. Soms komt ook pas tijdens een gesprek naar voren dat er sprake is geweest van grensoverschrijding. Kinderen die wel expliciete vragen stellen, vragen vooral wat ze moeten doen en hoe ze het ongewenste gedrag kunnen stoppen. Kinderen hebben soms ook vragen over het aangeven van hun grenzen, bijvoorbeeld hoe ze nee kunnen zeggen.